

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.2.25>

REGULACJĘ PRAWNE I ADMINISTRACJA REŻIMÓW CELNYCH W OBCYCH KRAJACH: ANALIZA PORÓWNAWCZO-PRAWNA

Rostyslav Lemekha

kandydat nauk prawnych,

zdobywacz stopnia naukowego doktora nauk prawnych

Zaporoskiego Uniwersytetu Narodowego (Zaporoże, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

e-mail: Lemekha_R@ukr.net

Adnotacja. Publikacja naukowa przeprowadza analizę porównawczą regulacji prawnych i administracji reżimów celnych w obcych krajach oraz określa możliwość i celowość wprowadzenia odpowiednich pozytywnych doświadczeń zagranicznych do krajowego prawa celnego i praktyki prawnej.

Metodologia badań opiera się na organicznym połączeniu filozoficznych, ogólnych naukowych i specjalnie prawnych metod badawczych. Wśród tych ostatnich w większym stopniu stosuje się metody porównawczej nauki prawnej, dogmatyki prawnej i metody modelowania prawnego.

Badane są pozytywne doświadczenia w przeprowadzaniu reform systemów zarządzania usługami celnymi i organizacji działań organów celnych w Wielkiej Brytanii, Włoszech i Stanach Zjednoczonych. Sformułowano wniosek o potrzebie dalszych badań nad specyfiką regulacji prawnych reżimów celnych w obcych krajach i określenia możliwości pożyczania lepszego pozytywnego doświadczenia w celu wprowadzenia go do prawa krajowego i praktyki prawnej.

Sformułowano wniosek, że w aktualnych obszarach poprawy regulacji prawnych i administracji reżimów celnych na Ukrainie należy przypisać maksymalną automatyzację procedur celnych w procesie odprawy celnej towarów i realizacji kontroli celnej zgodności z normami celnymi i podatkowymi (analogicznie do elektronicznego systemu odprawy celnej w Wielkiej Brytanii, Włoszech i Stanach Zjednoczonych). Rola podmiotów władzy organów Państwowej Służby Celnej Ukrainy w procesie podejmowania decyzji o przejściu towarów przez granicę celną powinna być zminimalizowana. Wykorzystanie technologii „sztucznej inteligencji” i zrobotyzowanego sprzętu do kontroli towarów i pojazdów zminimalizuje ryzyko korupcji w pracy organów administracji publicznej i bezstronnie zidentyfikuje fakty naruszenia prawa celnego przez podmioty zagranicznych działań gospodarczych.

Należy zauważyć, że perspektywa dalszych badań naukowych na ten temat wynika z ciągłych zmian w zagranicznych systemach prawnych, kontynuacji procesów globalizacji i integracji europejskiej, a także potrzeby formułowania konkretnych propozycji zmian w krajowym prawie celnym, biorąc pod uwagę lepsze pozytywne doświadczenia obcych krajów i międzynarodowych standardów w zakresie regulacji prawnych i administracji reżimów celnych.

Słowa kluczowe: doświadczenie zagraniczne, administracja celna, polityka celna, reżim celny, procedura celna, usługi celne, organy celne, technologia elektroniczna.

LEGAL REGULATION AND ADMINISTRATION OF CUSTOMS REGIMES IN FOREIGN COUNTRIES: COMPARATIVE AND LEGAL ANALYSIS

Rostislaw Lemekha

Candidate of Law Science,

Candidate of the Degree of Doctor of Laws

Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

e-mail: Lemekha_R@ukr.net

Abstract. The scientific publication is devoted to the comparative analysis of the legal regulation and administration of customs regimes in foreign countries and identifies the possibility and feasibility of introducing relevant positive foreign experience in national customs legislation and legal practice.

The research methodology is based on an organic combination of philosophical, general scientific and special legal research methods. Among the latter, methods of comparative jurisprudence, legal dogma and methods of legal modeling are used to a greater extent.

The positive experience of carrying out reforms of customs management systems and organization of activity of customs bodies in Great Britain, Italy and the USA is investigated. The conclusion about the necessity of further research of peculiarities of legal regulation of customs regimes in foreign countries and determination of possibility of borrowing the best positive experience for the purpose of its introduction in the national legislation and legal practice is formulated.

It is concluded that the current areas of improvement of legal regulation and administration of customs regimes in Ukraine include maximum automation of customs procedures in the process of customs clearance of goods and customs control of compliance with customs and tax legislation (similar to the electronic customs clearance system in the UK, Italy and the United States). The role of the subjects of power of the State Customs Service of Ukraine in the decision-making process on the passage of goods across the customs border should be minimized. The use of «artificial intelligence»

technology and robotic equipment for inspection of goods and vehicles will minimize corruption risks in the work of public administration and impartially identify violations of customs legislation by foreign economic entities.

It is noted that the prospects for further research on this topic due to constant changes in foreign legal systems, the continuation of globalization and European integration, as well as the need to formulate specific proposals for amendments to national customs legislation taking into account the best practices of foreign countries and international standards in legal regulation and customs administration.

Key words: foreign experience, customs management, customs policy, customs regime, customs procedure, customs services, customs authorities, electronic technologies.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Ростислав Лемеха

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук

Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-9013-8318

e-mail: Lemekha_R@ukr.net

Анотація. У науковій публікації здійснюється порівняльний аналіз правового регулювання та адміністрування митних режимів у зарубіжних країнах та визначається можливість і доцільність впровадження відповідного позитивного зарубіжного досвіду в національне митне законодавство та юридичну практику.

Методологія дослідження ґрунтується на органічному поєднанні філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження. Серед останніх більшою мірою застосовуються методи порівняльного правознавства, юридичної догматики та методи юридичного моделювання.

Досліджується позитивний досвід проведення реформ систем управління митними послугами та організації діяльності митних органів у Великобританії, Італії та США. Сформульовано висновок про необхідність подальшого дослідження особливостей правового регулювання митних режимів у зарубіжних країнах та визначення можливості запозичення найкращого позитивного досвіду з метою впровадження його в національне законодавство та юридичну практику.

Формулюється висновок про те, що до актуальних напрямів удосконалення правового регулювання та адміністрування митних режимів в Україні слід віднести максимальну автоматизацію митних процедур в процесі митного оформлення товарів та здійснення митного контролю дотримання норм митного та податкового законодавства (по аналогії із системою електронного митного оформлення у Великобританії, Італії та США). Роль суб'єктів владних повноважень органів Державної митної служби України в процесі прийняття рішення щодо пропуску товарів через митний кордон повинна бути зведена до мінімуму. Використання технології «штучного інтелекту» та роботизованого обладнання для проведення огляду товарів і транспортних засобів дозволить мінімувати корупційні ризики в роботі органів публічної адміністрації та неупереджено виявляти факти порушення митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Зазначається, що перспективність подальшого наукового дослідження даної тематики зумовлена постійними змінами в зарубіжних правових системах, продовженням процесів глобалізації та євроінтеграції, а також необхідністю формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до національного митного законодавства з урахуванням найкращого позитивного досвіду зарубіжних країн та міжнародних стандартів у сфері правового регулювання та адміністрування митних режимів.

Ключові слова: зарубіжний досвід, митне управління, митна політика, митний режим, митна процедура, митні послуги, митні органи, електронні технології.

Вступ. Зарубіжний досвід правового регулювання митних режимів є важливим предметом дослідження в національній юридичній доктрині, адже країни Західної Європи та США мають багаторічну історію становлення та розвитку митної справи, сформували потужні автоматизовані системи митного оформлення і контролю. Національна система функціонування митних режимів сформувалась достатньо недавно, проте запозичення позитивного зарубіжного досвіду та власні розробки вже дозволили українській митниці вийти на якісно новий рівень надання адміністративних послуг, впровадити автоматизовану систему митного оформлення, механізм «єдиного вікна» та використовувати інноваційні системи управління ризиками в процесі переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Таким чином, подальше дослідження позитивного зарубіжного досвіду правового регулювання та адміністрування митних режимів є актуальним напрямом наукової роботи.

Дослідженню митних відносин присвятили свою увагу відомі науковці, зокрема: В. Авер'янов, К. Бережна, В. Білоус, М. Бойкова, І. Галаган, І. Голосніченко, С. Гончарук, І. Гуцул, Є. Додін, А. Дубініна, Ю. Дьомін, А. Калініченко, С. Ківалов, Б. Кормич, С. Кувакін, А. Мазур, В. Малиновська, М. Мельник, І. Міщенко, В. Настюк, А. Омелеченко, Н. Осадча, О. Остапенко, Д. Приймаченко, О. Прядко, О. Солдатенко, С. Терещенко, В. Ченцов, О. Чуприна, В. Шевченко, В. Шкарупа, М. Шульга, І. Шопіна та інші.

Окрему увагу митним відносинам у зарубіжних країнах присвятили: М. Бойкова в монографії «Зарубіжний досвід митного адміністрування» (Boykova, 2017), І. Гуцул в навчальному посібнику «Митна політика зарубіжних країн» (Hutsul, 2018), А. Саварець в консультативній роботі «Український та зарубіжний

досвід побудови митних органів: рекомендації для сучасної України» (Savarets, 2017), В. Ченцов в публікації «Митна служба в системі державного управління в зарубіжних країнах: компаративний аналіз» (Chentsov, 2009). Проте на окрему увагу заслуговує питання правового регулювання та адміністрування митних режимів в зарубіжних країнах з метою виокремлення відповідного позитивного досвіду та визначення можливості його впровадження в національну юридичну практику. Вищевикладене зумовлює як теоретичне, так і практичне значення даного дослідження.

Основна частина. Методологія даного дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських, загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) та спеціально-юридичних методів дослідження (методу юридичної догматики, методу юридичного моделювання, методології порівняльного правознавства тощо), принципів об'єктивності та історизму.

Метою статті є дослідження правового регулювання та адміністрування митних режимів в зарубіжних країнах і визначення можливості запозичення найкращого позитивного досвіду з метою його впровадження в національне митне законодавство та юридичну практику.

Результати дослідження. Митні режими є міжгалузевим правовим інститутом, який врегульовано нормами митного, адміністративного, фінансового (податкового), господарського та міжнародно-приватного права. У ст. 4 Митного кодексу України сформульовано законодавче визначення митного режиму як комплексу взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і зумовлюють їх використання після митного оформлення (Mutynei kodeks Ukrainy, 2020).

Б.А. Кормич у науковій публікації «Митні режими як інститут митного права» визначає митні режими як один із ключових інститутів законодавства в галузі державної митної справи, важливість якого підкреслюється встановленням міжнародних стандартів та навіть безпосереднього міжнародно-правового регулювання деяких з митних режимів (тимчасового ввезення, транзиту), що зумовлює складну структуру правового регулювання митних режимів та надають актуальності та практичного значення науковому аналізу даної проблематики (Kormych, 2013: 88).

М.В. Мельник справедливо зазначає, що інститут митних режимів являє собою комплексний міжгалузевий інститут права в системі митного права як комплексної галузі права, який містить сукупність відосблених правових норм адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, міжнародного та інших галузей права, які регулюють групу взаємозалежних суспільних відносин, що виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначення їх правового статусу, умов оподаткування і використання після митного оформлення (Melnyk, 2016: 19).

На думку І.В. Міщенко, інститут митного режиму є одним із ключових у митному праві України, оскільки кожен суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, переміщуючи товар через митний кордон, зіштовхується з необхідністю декларувати свій товар, обираючи при цьому найбільш сприятливий йому режим у залежності від мети такого переміщення. Правильний вибір митного режиму – запорука ефективного здійснення зовнішньоекономічної операції (Mishchenko, 2012: 75).

На окрему увагу заслуговує досвід правового регулювання та адміністрування митних режимів в таких країнах як Великобританія, Італія та США, які демонструють високий рівень надання адміністративних послуг у сфері митного права та позитивний досвід забезпечення стабільних надходжень до бюджетів відповідних митних платежів. Зазначені держави мають величезний досвід міжнародної торгівлі, тому для національної юридичної доктрини важливим є дослідження їх позитивного досвіду у врегулюванні митних відносин.

Великобританія є однією з найбільш розвинутих держав Західної Європи, яка демонструє стабільно високі показники зовнішньої торгівлі та високий рівень митного обслуговування (Import, export and customs for business: detailed information, 2020). Ключову роль в правовому регулюванні митних режимів у Великобританії відіграє система управління ризиками, що застосовується Королівською митною та акцизною службою Великобританії, і має трикомпонентну структуру:

- 1) застосування автоматизованої системи визначення рівня ризику;
- 2) використання розвідувальної інформації правоохоронних підрозділів митної служби;
- 3) застосування інтуїції посадової особи митного органу.

Джерелами інформації про вантаж є комерційні і транспортні документи, інформація з баз даних інших контролюючих органів (податкових, розвідувальних, міграційних служб). Більшість вантажів, що перетинають митний кордон Великобританії, походять з країн ЄС. Під час перевезення таких вантажів немає митної декларації, до митного органу подаються тільки транспортні та комерційні документи, які містять дуже обмежений перелік інформації з тієї, що необхідна для проведення ефективного митного контролю. У такій ситуації незамінною є інформація від інших контролюючих органів, яка надходить завдяки організації єдиної бази даних. Інформація аналізується автоматизованою системою визначення рівня ризику, яка в результаті видає кінцевий коефіцієнт рівня ризику, що базується на оперативному в режимі он-лайн підключенні митного інспектора до центрального обчислювального комплексу та отриманні автоматичного рішення, на підставі якого побудовано всі його подальші дії.

Інспектор візуально переглядає випадки виявлення високого або близького до високого рівня ризику, за необхідності переглядає деталі аналізу індикаторів (яким індикаторам присвоєно високий рейтинг ризику)

і приймає рішення про необхідність застосування заходів з мінімізації ризиків. Якщо співробітник центру вважає за необхідне застосувати заходи щодо мінімізації ризику, то в спеціальному текстовому вікні програми він вказує, які саме дії рекомендується провести інспектору оглядової групи. Наприклад, провести опитування водія вантажівки, за результатами опитування прийняти рішення про необхідність проведення огляду товарів (Bobryzhna, 2012, p. 139).

У разі прийняття рішення про проведення митного огляду транспортний засіб з вантажем на початку направляється на інспектування із застосуванням рентгенівського інспекційно-оглядового комплексу. Кожна митниця має у своєму розпорядженні пересувний рентгенівський інспекційно-оглядовий комплекс, який дає змогу за 5-6 хв. зробити повний рентгенівський знімок транспортного засобу з вантажним відділенням. Якщо після дослідження рентгенівського знімка у посадової особи митниці залишаються сумніви щодо вмісту вантажного відділення, то транспортний засіб пропонується перемістити на критий оглядовий майданчик, де проводиться митний огляд товарів. Результати проведення митного огляду передаються через електронний канал зв'язку до Центру та в регіональну митну адміністрацію. Система управління ризиками, що застосовується у Великобританії, поєднує ряд новітніх митних інструментів і технологій, що базуються на сучасних підходах, які забезпечують підвищення ефективності роботи митних служб (Bobryzhna, 2012: 140).

Таким чином, позитивний досвід Великобританії щодо використання пересувного рентгенівського інспекційно-оглядового комплексу, який дає змогу за лічені хвилини зробити повний рентгенівський знімок транспортного засобу з вантажним відділенням, заслуговує на увагу та впровадження на усіх митних постах в Україні.

Не менш важливим є позитивний досвід правового регулювання та адміністрування митних режимів в Італії, яка має багатовікову історію транзитної держави та одного із ключових центрів міжнародної торгівлі.

Митна служба Італії організаційно належить до складу Міністерства фінансів Італії разом із податковими службами та органами управління державним майном (E Customs – Safety and Security Amendment, 2020). Система управління ризиками Італії складається з таких блоків:

- 1) методології аналізу та управління ризиками;
- 2) організації управління ризиками;
- 3) технічної реалізації системи аналізу та управління ризиками.

Автоматизована інформаційна система управління ризиками базується на оперативному в режимі он-лайн підключенні митного інспектора до центрального обчислювального комплексу та отриманні автоматичного рішення, на основі якого побудовано всі його подальші дії (Bobryzhna, 2012, p. 140).

Методично ризик реалізується у вигляді профілів ризиків, які можуть бути:

- 1) обов'язковими (наприклад, для особливих видів товарів);
- 2) цільовими, які розраховуються за фактичними даними митної системи;
- 3) випадковими, що визначаються випадковим чином, за своєю суттю не є ризиком, використовуються для перевірки ефективності роботи системи митного контролю.

Ризик може бути об'єктивним, якщо залежить від особливостей товару, і суб'єктивним, якщо базується на особливостях діяльності конкретного учасника зовнішньоторговельної діяльності. У системі використовуються три види «коридорів»: зелений, жовтий і червоний. Якщо прийнято (автоматичне) рішення про направлення поданої декларації зеленим коридором, то товар відразу після сплати митних платежів випускається у вільний обіг. При цьому прискорення та спрощення процедур митного оформлення досягається, насамперед, за рахунок того, що випуск товару у вільний обіг зеленим коридором можливий лише за декларацією без супровідних документів та без проведення фізичного огляду. У разі якщо прийнято рішення про направлення поданої декларації жовтим коридором, то інспектор здійснює документальний контроль і за його результатами приймається рішення про необхідність проведення фізичного огляду. Для проведення документального контролю інспектор має право вимагати подати додаткові документи. Випуск товарів у вільний обіг здійснюється після документального контролю та сплати митних платежів. У разі якщо прийнято рішення про направлення поданої декларації червоним коридором, то проводиться документальний контроль і фізичний огляд (повний або частковий). Приблизно 75% товарів проходять митне оформлення і митний контроль зеленим коридором, 20% – жовтим і 5% – червоним. Аналіз результатів впровадження системи управління ризиками показав, що обсяги митних платежів зросли, якість документального контролю підвищилася, а черги на пунктах пропуску зменшилися.

Застосування системи «зеленого коридору» в митній службі Італії передбачає проведення вибіркового митного контролю вже після етапу випуску товарів, для чого у структурі митних органів створено спеціальні підрозділи. Зокрема, питання контролю митної вартості, в основному, забезпечуються за рахунок контролю та аналізу діяльності учасника зовнішньоекономічної діяльності вже після випуску товарів у вільний обіг. Наразі, з метою підвищення ефективності системи управління ризиками, проводиться робота щодо взаємного обміну інформацією з іншими країнами (Bobryzhna, 2012, p. 141–142).

На окрему увагу заслуговує досвід правового регулювання та адміністрування митних режимів в США, які є лідером міжнародної торгівлі та взірцем якісного та швидкого митного оформлення товарів і транспортних засобів.

До митних органів Сполучених Штатів Америки відноситься Митно-прикордонна служба США (U.S. Customs and Border Protection) і Бюро з митних питань та охорони кордонів США. Митно-прикордонна

служба США входить до структури Міністерства національної безпеки США й об'єднує в собі функції цілого ряду агентств (інституцій), серед яких: митна служба, імміграційна служба, служба контролю здоров'я рослин і тварин, прикордонні війська тощо (Hutsul, 2018, p. 114). Митно-прикордонна служба США створена та функціонує «для захисту кордонів Америки, тим самим захищаючи громадськість від небезпечних людей та матеріалів, одночасно підвищуючи глобальну економічну конкурентоспроможність Нації, дозволяючи законну торгівлю та подорожі» (U.S. Customs and Border Protection, 2020).

Митна служба США здатна подати повний перелік даних про імпорتنі товари в режимі реального часу. Комп'ютерна система готова не лише самостійно приймати рішення, але й аналізувати обставини, робити прогнози й давати вичерпну інформацію іншим державним органам. В автоматичному режимі здійснюється оформлення 98% зовнішньоторговельних вантажів. Швидкість прийняття рішення обчислюється секундами. Для створення комплексної системи управління митними процесами США витратили 20 років та понад 3 млрд. долл. (Moiseienko, 2007, p. 10-12; Bobryzhna, 2012, p. 142).

Американська модель системи управління та аналізу ризиками складається з чотирьох блоків: формування бази даних і збирання інформації; аналіз та оцінка ризиків; проведення заходів щодо зниження ризиків; контроль і доповідь.

Такі контрольно-організаційні програми, як митне інспектування фінансово-господарської діяльності імпортерів, фізичний огляд, контроль правильності заповнення митних документів, є основними компонентами сучасної системи управління ризиками у США. Можливість попереднього виявлення учасників зовнішньоторговельної діяльності, які порушують законодавство, існує вже на початку збирання інформації та формування бази даних. Належне використання цих відомостей дозволяє ефективно використовувати митні ресурси.

Для ідентифікації ризиків активно використовується декілька механізмів: автоматизована інтегрована система дотримання законодавства, яка ґрунтується на статистичних результатах огляду та оцінки ступеня контролю правильності заповнення митних документів; національні критерії; митне інспектування.

Програма визначення ступеня дотримання законодавства дозволяє ідентифікувати ввезені товари, як з невисоким, так і з високим ступенем ризиків. Щороку база інтегрованої системи поповнюється актуальною інформацією про товари, що пройшли митне оформлення й контроль. Компанії з високим ступенем надійності з достатньою системою внутрішнього контролю проходять митні процедури з мінімальними формальностями для подальшого стимулювання їх роботи в рамках закону. Ненадійні компанії проходять ретельну перевірку. Національні критерії селекції вантажів – це митні засоби для постановки завдань і отримання даних про потенційних порушників митних правил. За своєю суттю ці критерії суб'єктивні й базуються на минулому досвіді й напрацюванні (Mazur, 2004: 15).

Концентруючи ресурси на найбільших імпортерах, митниця впливає на процес дотримання ними законів. Ураховуючи особливості розвитку міжнародної торгівлі, процес упровадження митної інспекції розглядається як прагнення митних органів перейти від принципу перевірки кожної товарної партії до інспектування діяльності окремих імпортерів. Вибірковість перевірки компаній здійснюється залежно від обсягів, вартості, минулих порушень законодавства. Митна інспекція вживає заходів щодо аналізу роботи осіб, координує її і працює з імпортерами для розв'язання проблем, що виникають. Наступним кроком після збирання даних є аналіз. Аналіз хронологічної інформації і тенденцій, а також застосування диференційованого підходу до значущості того чи іншого товару дозволяє сконцентрувати свої зусилля на сфері найбільшого потенційного ризику. Якщо інформація свідчить про наявність проблеми, то до уваги беруться такі факти: значущість проблеми; кількість залучених митних органів; вартість та обсяг поставок, кількість задіяних підприємств; закони і правила, які можуть бути порушені; комерційні збитки, залучення інших митних органів; одиначність порушення або типовість порушення; аналіз прийнятих раніше рішень. Після проведення такого аналізу визначається оцінка ризиків, яка включає: застосування автоматизованих систем; значущість порушень; категорії ризиків; використання примусових заходів; дії митної інспекції (Bobryzhna, 2012, p. 143).

Автоматизована система митного контролю та оформлення, яка використовується нині в США, має третю за величиною у світі базу даних, що дає змогу здійснювати митний контроль та оформлення повністю в автоматизованому режимі без участі посадової особи митного органу. Ця система – одна з кращих технологічних розробок, що дозволяє виконувати митні формальності й контроль протягом 5-10 сек.

Основні критерії для використання такої процедури: отримувач готовий до здійснення митних формальностей у пункті пропуску, митниця підключена до системи автоматичної ідентифікації та мінімізації ризику; в учасника зовнішньоторговельної діяльності має бути не менше 50 відправлень на рік; отримувач товару не є порушником вимог, що висуваються до організації міжнародних перевезень вантажів іншими національними контролюючими органами, демонструє прийнятний для митного органу рівень надійності під час транспортування товарів у США; ввезені товари відрізняються незмінністю таких характеристик, як номенклатура (асортимент), країна-виробник, митна вартість.

Дана система передбачає використання спеціального штрих-коду, що містить основні відомості про товари та отримувача товарів. Штрих-код, який формує, як правило, митний брокер, наноситься на інвойс або інший комерційний документ (рахунок-фактуру). У пункті пропуску перевізник або уповноважена особа імпортера представляє інвойс зі штрих-кодом, а також інші товаросупровідні документи. Співробітник митного органу сканує штрих-код у комп'ютерну систему митної служби США. Комп'ютерна система розшифровує код і порівнює з даними, попередньо внесеними митним брокером у систему. Крім того, здійснюється

комплексна перевірка поданої до митного контролю декларації відповідно до розробленої критеріальної системи оцінки. Після чого приймається рішення про випуск товарів. Час, необхідний для перевірки, становить 5-10 сек. (Boykova, 2017: 64–68; Bobryzhna, 2012: 144).

Таким чином, значним досягненням у сфері сучасної організації митного сервісу й митного контролю в США є технологічні можливості надання послуг, які ґрунтуються на принципах електронного контролю інформації. Це може бути предметом детального дослідження спеціалістами української митної системи з метою вдосконалення сфери митного обслуговування в Україні з урахуванням національної специфіки. Світова практика свідчить, що спрощення надання митних послуг забезпечується шляхом широкого застосування сучасних телекомунікаційних комп'ютерних систем.

Г. Бобрижна справедливо зазначає, що закордонні моделі управління ризиками являють собою загальну схему, конкретні деталі якої залежать від конкретної країни застосування і, відповідно до різних параметрів окремо взятих держав, можуть змінюватись, при тому, що система в цілому все одно повинна підпорядковуватися загальній схемі. Обсяги міжнародного товарообігу багаторазово перевищують можливості розвинених, досвідчених і технічно обладнаних митних служб світу. Спроба здійснювати всеосяжний, тотальний контроль усіх товарів, що перетинають кордон, закономірно призвела би до паралічу зовнішньої торгівлі і, врешті-решт, до катастрофічних наслідків для світової економіки. Отже, митні служби світу, як правило, здійснюють митний контроль на основі принципу вибірковості, комплексно використовуючи національні моделі систем управління ризиками (Bobryzhna, 2012, p. 145). Проте сучасні інформаційні технології та роботизовані системи огляду товарів і транспортних засобів з використанням технології «штучного інтелекту» дозволяють охопити митним контролем всі потоки товарів і транспортних засобів, що забезпечить високоефективне та оперативне функціонування митних режимів.

Висновки. Проведений аналіз позитивного досвіду правового регулювання та адміністрування митних режимів в зарубіжних країнах дозволяє сформулювати висновок про те, що до актуальних напрямів удосконалення правового регулювання та адміністрування митних режимів в Україні слід віднести максимальну автоматизацію митних процедур в процесі митного оформлення товарів та здійснення митного контролю дотримання норм митного та податкового законодавства (по аналогії із системою електронного митного оформлення у Великобританії, Італії та США). Роль суб'єктів владних повноважень органів Державної митної служби України в процесі прийняття рішення щодо пропуску товарів через митний кордон повинна бути зведена до мінімуму. Використання технологій штучного інтелекту дозволить мінімізувати корупційні ризики в роботі органів публічної адміністрації та неупереджено виявляти факти порушення митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Перспективність подальшого наукового дослідження даної тематики зумовлена постійними змінами в зарубіжних правових системах, продовженням процесів глобалізації та євроінтеграції, а також необхідністю формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до національного митного законодавства з урахуванням найкращого позитивного досвіду зарубіжних країн та міжнародних стандартів у сфері правового регулювання та адміністрування митних режимів.

Список використаних джерел:

1. Бобрижна Г.В. Аналіз зарубіжного досвіду управління митними ризиками в системі гарантування економічної безпеки держави. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Державне управління»*. 2012. № 1(6). С. 138–145.
2. Бойкова М.В. Зарубежный опыт таможенного администрирования: монография / под общ. ред. В.В. Макрусева. Москва : РИО Российской таможенной академии, 2017. 130 с.
3. Гуцул І.А. Митна політика зарубіжних країн : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 198 с.
4. Кормич Б.А. Митні режими як інститут митного права. *Митна справа*. 2013. № 6. С. 86–92. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6_13.
5. Мазур А.В. Організаційно-правові основи митного контролю в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» Харків , 2004. 19 с.
6. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2016. 251 с.
7. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. Дата оновлення: 19.06.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
8. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 73–77.
9. Моїсєєнко А. Міжнародне митне співробітництво як складова зовнішньоекономічної політики держави. *Митниця*. 2007. № 4. С. 10–12.
10. Саварець А. Український та зарубіжний досвід побудови митних органів: рекомендації для сучасної України. Консультативна робота. Київ, 2017. 22 с.
11. Ченцов В.В. Митна служба в системі державного управління в зарубіжних країнах: компаративний аналіз. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1(29). С. 333–339.
12. Import, export and customs for business: detailed information (2020) / GOV.UK. URL : <https://www.gov.uk/topic/business-tax/import-export>.
13. E Customs – Safety and Security Amendment (2020) / Agenzia Dogane Monopoli. URL : <https://www.adm.gov.it/portale/ee/trader/e-customs-safety-security-amendment>.
14. U.S. Customs and Border Protection (2020) / U.S. Customs and Border Protection. URL : <https://www.cbp.gov/>.

References:

1. Bobryzhna H.V. (2012) Analiz zarubizhnogo dosvidu upravlinnia mytnymy ryzykamy v systemi harantuvannia ekonomichnoi bezpeky derzhavy. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia»*. № 1 (6). P. 138–145. [in Ukrainian].
2. Boykova M.V. (2017) Zarubezhnyy opyt tamozhennogo administrirovaniya [Foreign experience of customs administration]: monohrafiia; pod obshch. red. V.V. Makruseva. M.: RIO Rossiyskoy tamozhennoy akademii. 130 p. [in Russian].
3. Hutsul I.A. (2018) Mytna polityka zarubizhnykh krain [Customs policy of foreign countries]: navch. posib. Ternopil: TNEU. 198 p. [in Ukrainian].
4. Kormych B.A. (2013) Mytni rezhymy yak instytut mytnoho prava [Customs regimes as an institution of customs law]. *Mytna sprava*. № 6. P. 86–92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_6_13 [in Ukrainian].
5. Mazur A.V. (2004) Orhanizatsiino-pravovi osnovy mytnoho kontroliu v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 «administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo» Kharkiv, 2004. 19 p. [in Ukrainian].
6. Melnyk M.V. (2016) Instytut mytnykh rezhymiv v mytnomu pravi Ukrainy [Institute of Customs Regimes in the Customs Law of Ukraine]: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.07 «administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo». Kyiv. 251 p. [in Ukrainian].
7. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, st. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennya: 19.10.2020). [in Ukrainian].
8. Mishchenko I.V. (2012) Novely instytutu mytnoho rezhymu v konteksti reformuvannya mytnoho zakonodavstva [Novelties of the institute of the customs regime in the context of reforming the customs legislation]. *Administratyvne pravo i protses*. № 2. P.73–77. [in Ukrainian].
9. Moiseienko A. (2007) Mizhnarodne mytne spivrobitnytstvo yak skladova zovnishnoekonomichnoi polityky derzhavy. *Mytnytsia*. 2007. № 4. P. 10–12. [in Ukrainian].
10. Savarets A. (2017) Ukrainysky ta zarubizhnyi dosvid pobudovy mytnykh orhaniv: rekomendatsii dlia suchasnoi Ukrainy [Ukrainian and foreign experience in building customs authorities: recommendations for modern Ukraine]. *Konsultatyvna robota*. Kyiv. 22 p. [in Ukrainian].
11. Chentsov V.V. (2009) Mytna sluzhba v systemi derzhavnogo upravlinnia v zarubizhnykh krainakh: komparatyvnyi analiz. *Universytetski naukovy zapysky*. № 1 (29). P. 333–339. [in Ukrainian].
12. Import, export and customs for business: detailed information (2020) / GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/topic/business-tax/import-export>.
13. E Customs – Safety and Security Amendment (2020) / Agenzia Dogane Monopoli. URL: <https://www.adm.gov.it/portale/ee/trader/e-customs-safety-security-amendment>.
14. U.S. Customs and Border Protection (2020) / U.S. Customs and Border Protection. URL: <https://www.cbp.gov/>.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.2.26>

ADMINISTRACYJNO-PRAWNE ZABEZPIECZENIE ORGANIZACJI I DZIAŁALNOŚCI PROKURATUR REGIONALNYCH W REPUBLICE FEDERALNEJ BRAZYLII

Roman Mazurik

kandydat nauk prawnych,

kandydat na stopień naukowy doktora nauk prawnych

Uniwersytetu Sprawy Celnej i Finansów (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-9197-4844

e-mail: Mazurik_Roman3223@gmail.com

Adnotacja. Publikacja naukowa analizuje doświadczenia administracyjno-prawne organizacji i działalności prokuratur regionalnych w Republice Federalnej Brazylii.

Metodologia badań opiera się na organicznym połączeniu filozoficznych, ogólnych naukowych i specjalnie prawnych metod badawczych. Wśród tych ostatnich w większym stopniu stosuje się metody porównawczej nauki prawnej, dogmatyki prawnej i metody modelowania prawnego. Zbadano pozytywne doświadczenia z organizowaniem działalności prokuratury w Federalnej Republice Brazylii, która ma głębokie historyczne korzenie i stabilny system organizacji prokuratury, który rozwinął się przez długi czas, oparty na tradycjach narodowych i z wysokim szacunkiem w społeczeństwie.

Należy zauważyć, że dla Ukrainy ważne jest doświadczenie administracyjno-prawne zapewnienie organizacji i działalności prokuratur regionalnych w obcych krajach, ponieważ pozytywne doświadczenie organizacji działań prokuratorów w innych państwach można pożyczyć w celu wprowadzenia do krajowej praktyki prawnej. W szczególności wskazane jest, aby pożyczyć brazylijskie doświadczenie organizacji i działalności prokuratorów regionalnych, biorąc pod uwagę podział administracyjno-terytorialny Brazylii jako państwa federacyjnego, a także krajowe tradycje i zwyczaje prawne, poziom świadomości prawnej i kultury prawnej obywateli. Dla ukraińskich organów administracji publicznej w kontekście reformy administracyjno-terytorialnej decentralizacji pozytywne jest doświadczenie w tworzeniu takiego